

ЕТИКА КОМУНІКАЦІЙ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Лященко Юрій Миколайович, викладач кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Мірошніченко Денис Анатолійович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій, документознавства та інформаційної діяльності Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Стаття присвячена дослідженню етичних норм комунікації в освітньому середовищі, що виникають у контексті стрімкого розвитку технологій та дистанційного навчання. У сучасному світі, де цифрові технології і онлайн-платформи стали невід'ємною частиною освітнього процесу, необхідність у формулюванні етичних принципів взаємодії стає дедалі актуальнішою. У статті обґрунтовується важливість етичної регуляції комунікацій, яка сприяє розвитку критичного мислення у студентів і забезпечує високі стандарти академічної доброчесності. Пропонуються конкретні рекомендації щодо впровадження етичних норм у комунікацію в освітньому середовищі, акцентуючи на необхідності навчання всіх учасників процесу принципам етики та відповідальності.

Ключові слова: етичні норми, комунікація, освітнє середовище, технології, дистанційне навчання, критичне мислення, академічна доброчесність, цифрова етика, конфіденційність.

Стрімкий розвиток технологій і платформ для дистанційного навчання радикально змінює способи взаємодії між викладачами та здобувачами освіти. У цьому контексті виникає потреба в розробці етичних норм, які б регулювали комунікацію в освітньому середовищі, забезпечуючи підтримку та повагу до всіх учасників процесу.

Освітні платформи збирають значні обсяги інформації про здобувачів, тому етичне використання цих даних є критично важливим. Дослідження етики комунікацій у освіті допоможе визначити, як забезпечити баланс між ефективним навчанням і захистом прав особистості.

Важливим є вплив освітньої комунікації на формування критичного мислення у здобувачів освіти. В умовах інформаційного перевантаження етичні комунікаційні практики можуть стати основою для розвитку навичок аналізу, оцінки та відбору інформації, що є необхідними в сучасному світі.

Мета статті полягає в розробці етичних норм, які регулюватимуть комунікацію в освітньому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у сфері цифрової етики, комунікації та освітніх трансформацій вказує на збільшення уваги до етичних засад у цифровому середовищі та їх вплив на формування професійних компетенцій майбутніх фахівців.

Кузнецова І., Рубанець О., (Кузнецова, Рубанець, 2023) досліджують етичні засади комунікацій у мережевому освітньому середовищі, акцентуючи

на їхньому впливі щодо формування етичної культури майбутнього фахівця. Автори аналізують, як етичні принципи регулюють взаємодію учасників освітнього процесу, сприяють розвитку особистості через навчальну, викладацьку та проєктну діяльність. Особливу увагу приділено етичній регуляції в науковій і освітній діяльності, яка перетворює комунікативний простір на соціальний, досліджується роль етичної культури як інтегральної єдності, що включає мораль, етику науки та комунікативну етику. Формування етичної культури особистості розглядається як важливий аспект оволодіння професійними компетентностями в освітньому процесі.

Пономарьова Н. (Пономарьова, 2024) досліджує специфіку цифрової комунікації в умовах суспільних трансформацій, акцентуючи на її впливі на освітній процес. У роботі аналізуються популярні форми цифрової комунікації, що використовуються в навчанні, а також обґрунтовується необхідність підготовки учасників освітнього процесу до ефективної цифрової взаємодії. Вона досліджує як виклики, так і можливості, які виникають у контексті застосування цифрових технологій у комунікації.

Закрижевська І., Овод Л. (Закрижевська, Овод, 2024) досліджують роль освіти у формуванні цифрової етики та підтримці академічної доброчесності в умовах сучасної цифрової трансформації. Основна увага приділяється важливості цифрової етики, яка охоплює захист особистих даних, повагу до авторських прав і уникнення маніпуляцій з даними. У роботі також аналізуються виклики, що постають перед академічною доброчесністю через проблеми плагіату, фабрикації даних і списування. Досліджується вплив освітніх установ на запобігання цим порушенням та підкреслюється значення інтеграції сучасних цифрових інструментів, таких як системи перевірки плагіату, для підтримки високих стандартів наукової діяльності та етичного використання цифрових технологій.

Стрімкий розвиток технологій і платформ для дистанційного навчання радикально змінює способи взаємодії між викладачами та здобувачами освіти. У цьому контексті виникає нагальна потреба в розробці етичних норм, які регулюватимуть комунікацію в освітньому середовищі, забезпечуючи підтримку та повагу до всіх учасників процесу.

У сучасному світі стрімкі технологічні зміни та впровадження дистанційного навчання радикально трансформують освітнє середовище. Ці зміни не лише змінюють способи взаємодії між викладачами та здобувачами освіти, але й ставлять нові виклики щодо етики комунікації. В умовах, коли інформаційні платформи збирають величезні обсяги персональних даних, виникає потреба у розробці чітких етичних норм, які б регулювали ці процеси. Забезпечення підтримки та поваги до всіх учасників освітнього процесу стає важливим аспектом, що впливає на якість навчання.

Етична регуляція в освітній комунікації є важливою для формування соціальних зв'язків. Вона інтегрує здобувачів освіти в соціальні відносини, визначаючи їхнє ставлення до професійної діяльності, суспільства та наукової спільноти. Етика дискурсу виступає як когнітивна етика у соціальних інтеракціях. Під час пізнавальних процесів, генерації ідей та формулювання

концепцій студенти залучаються до системи соціальних відносин у межах наукового дискурсу. Завдяки етичному складнику, комунікативний простір освітньої діяльності перетворюється на соціальний, стаючи простором самореалізації особистості та її ідентичності (Кузнецова, Рубанець, 2023).

Цапко А., Білецька С. та Ковтун А. (Цапко, Білецька, Ковтун, 2023) підкреслюють, що цифрова етика являє собою систему норм, принципів і цінностей, які регулюють поведінку людей у цифровому середовищі. Вона встановлює стандарти для взаємодії користувачів в різних онлайн-просторах, таких як Інтернет, соціальні мережі та електронна пошта, а також у контексті комунікації та співпраці на численних цифрових платформах.

У сучасному освітньому середовищі, що зазнає впливу технологій та дистанційного навчання, необхідно розробити етичні норми, які регулюватимуть комунікацію між учасниками процесу. По-перше, усі учасники повинні проявляти повагу один до одного, уникати будь-яких форм дискримінації та створювати безпечне і підтримуюче середовище для навчання. По-друге, важливо дотримуватись конфіденційності інформації про особисті дані здобувачів, викладачів і адміністрації, отримуючи згоду на їх обробку та забезпечуючи безпечне зберігання.

Комунікація має бути чесною; учасники повинні уникати маніпуляцій і дезінформації, відверто висловлювати свої думки та конструктивно реагувати на зворотній зв'язок. Важливо також відповідально ставитися до інформації, перевіряти факти перед їх поширенням і вказувати на джерела. В умовах інформаційного перевантаження критичне мислення здобувачів освіти потребує особливої уваги. Етичні комунікаційні практики можуть стати основою для формування навичок аналізу, оцінки та відбору інформації, що є необхідними для успішної адаптації до сучасних викликів. Ця стаття має на меті інтегрувати етичні норми в освітню комунікацію, що не лише підвищить відповідальність всіх учасників процесу, а й сприятиме створенню безпечного та ефективного навчального середовища. У дослідженні будуть розглянуті ключові аспекти, які впливають на комунікацію в освіті, з акцентом на етичні принципи, які можуть стати надійним фундаментом для подальшого розвитку освітніх практик у цифрову епоху.

Підтримка академічної доброчесності є ще одним важливим аспектом; учасники повинні уникати плагіату, фабрикації даних та інших форм академічних порушень, усвідомлюючи важливість чесноєї праці.

В умовах стрімкого розвитку технологій та цифрових платформ для дистанційного навчання етичні норми комунікації в освітньому середовищі набувають особливої важливості. Розробка етичних стандартів є необхідною умовою для забезпечення підтримки та поваги до всіх учасників освітнього процесу, що в свою чергу підвищує якість навчання. Участь здобувачів освіти в комунікаційних процесах повинна ґрунтуватися на принципах поваги, чесності та конфіденційності, що допоможе формувати здорові соціальні зв'язки та розвивати етичну культуру. Дослідження етики комунікацій в освітньому контексті відкриває нові можливості для формування критичного мислення у здобувачів. В умовах інформаційного перевантаження етичні комунікаційні

практики сприяють розвитку навичок аналізу та оцінки інформації, що є необхідним для успішної адаптації до сучасних викликів. Це підкреслює важливість інтеграції етичних норм у освітній процес, що може призвести до створення безпечного та продуктивного середовища.

Перспективи подальших досліджень включають детальний аналіз впливу цифрових комунікацій на академічну доброчесність та розробку практичних рекомендацій для викладачів і здобувачів щодо етичного використання інформації. Подальші дослідження в цій сфері мають на меті не лише вдосконалення етичних норм комунікації в освітньому середовищі, але й створення умов для розвитку професійних компетентностей майбутніх фахівців у контексті цифрових трансформацій, що стане важливим кроком у формуванні етичної культури в освіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закрижевська І., Овод Л. Роль освіти у формуванні цифрової етики та підтримці академічної доброчесності. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 334 (5). С. 232–237.
2. Кузнецова І., Рубанець О. Етичний складник комунікацій у мережевому освітньому середовищі. *Вища освіта України*. 2023. № 1. С. 80–86.
3. Пономарьова Н. Цифрова комунікація: виклики та можливості. *Цифрова трансформація освіти та науки: матеріали II Всеукраїнських науково-практичної конференції*. Харків, 2024. С. 40.
4. Цапко А., Білецька С., Ковтун А. Цифрова етика та академічна доброчесність: виклики та можливості в епоху Інтернету. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13 (27). С. 882–893.

REFERENCE

1. Zakryzhevskia I., Ovod L. Rol osvity u formuvanni tsyfrovoyi etyky ta pidtrymtsi akademichnoi dobrochesnosti. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 334 (5). S. 232–237.
2. Kuznetsova I., Rubanets O. Etychnyi skladnyk komunikatsii u merezhevomu osvitnomu seredovyshchi. *Vyshcha osvita Ukrainy*. 2023. № 1. S. 80–86.
3. Ponomarova N. Tsyfrova komunikatsiia: vyklyky ta mozhlyvosti. *Tsyfrova transformatsiia osvity ta nauky: materialy II Vseukrainskykh naukovopraktychnoi konferentsii*. Kharkiv, 2024. S. 40.
4. Tsapko A., Biletska S., Kovtun A. Tsyfrova etyka ta akademichna dobrochesnist: vyklyky ta mozhlyvosti v epokhu Internetu. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*. 2023. № 13 (27). S. 882–893.